

Asia: VN/17651/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi metsälain muuttamisesta ja siihen liittyvistä asetusluonnoksista

Lausunto hallituksen esityksen muutosehdotuksista

Metsälain soveltamisalan rajaaminen liittyen puolustusvalmiuden turvaamiseen (2 §)

Metsähallitus kiittää mahdollisuudesta lausua ja lausuu seuraavaa.

Metsähallitus pitää kannatettavana esitystä metsälain soveltamisalan rajaamista puolustusvalmiuden turvaamiseksi.

Eri-ikäisrakenteisen metsän kasvatushakkuu ja siihen liittyvät uudistamisvelvoite (2 a §, 5 § ja 8 §)

-

Metsän uudistamisilmoitus (14 a § ja 23 a §)

-

Metsänsäilytysilmoitus (14 §)

-

Muutoksenhaku ja automaattinen päätöksenteko (23 §, 23 b § ja 14 §:n 4 mom.)

-

Metsärikos ja metsärikkomus (18 §)

-

Esityksen vaikutukset

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Muut huomiot

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Pykäläkohtainen lausunto

8 a § Metsän uudistumisen edellytykset eri-ikäisrakenteisen metsän kasvatushakkuun yhteydessä

Metsähallitus pitää tärkeänä, että hyvä metsänhoito perustuu tutkittuun tietoon ja lakirajoissa käytetään puuston tilaa hyvin kuvaavia muuttujia, jotka huomioivat myös metsänhoidon vaikutuksen puuston kehitykseen. Asetusehdotuksessa kasvatustiheyden arviointikriteerit ovat lainvalvonnan näkökulmasta valitut muuttujat, jotta Suomen metsäkeskus pystyisi kaukokartoituspohjaiseen metsävaratiedon hyödyntämiseen kasvatushakkuiden valvonnassa. Muutoksella pyritään myös lisäämään valvonnan kattavuutta ja kustannusvaikuttavuutta. Muutoksen tavoitteet ovat sinällään kannatettavia, mutta lakirajojen ei tulisi olla valvontalähtöisesti perusteltuja. Nyt esitetty asetuksen liitteen kohdassa A luokittelu runkoluvuista, pohjapinta-aloista ja keskipituuksista ei riittävästi huomioi maantieteellisiä eroja, kasvupaikkojen vaihtelua, puulajikohtaisia kasvudynamiikkoja eikä metsänhoidon suosituksia.

Metsähallitus oli mukana maa- ja metsätalousministeriön työryhmässä, jonka tehtävänä oli valmistella metsälain ja siihen liittyvän asetuksen muutoksia. Valmistelun yhteydessä korostimme käytännön kokemuksiin ja omiin selvityksiimme perustuvaa näkemystä, jonka mukaan valtioneuvoston metsien kestävästä hoidosta ja käytöstä annetun asetusesityksen mukainen runkolukuvaatimus kohdistuisi ehdotetuilla pituusrajoilla muun pohjoisen Suomen alueella myös varttuneisiin kasvatusmetsiin.

Valtioneuvoston asetuksen muutosesityksessä metsän kasvatustiheyden arviointi perustuu puuston runkoluvun ja aritmeettisen keskipituuden yhdistelmään. Asetuksen muutosesityksessä runkolukukriteeriä on tarkoitus soveltaa tasaikäisrakenteisiin ensiharvennusvaiheen metsiin, mutta nyt ehdotetulla muutoksella runkolukukriteerin joukkoon päätyy kuitenkin merkittävä osa varttuneita metsiä etenkin muun pohjoisen Suomen alueella. Esitys ei siten huomioi riittävästi olosuhteiden vaikutusta kehitysvaiheeseen. Haasteita aiheuttaa erityisesti se, että pohjoisessa Suomessa puuston pituuden ja läpimitan suhde on erilainen ja puut ovat runkomuodoltaan tyvekkäämpiä verrattuna eteläisemmän Suomen tilanteeseen. Lisäksi pohjoisessa pituuskasvu on hidasta, ja se päättyy iän myötä aikaisemmin kuin läpimitan kasvu. Tämän seurauksena puuston pohja-pinta-ala ja tilavuus kasvaa, vaikka metsikön runkoluku pysyy ennallaan. Näissä varttuneissa metsissä pohjapinta-ala kuvaa runkolukua paremmin puuston kehitystä.

Metsähallituksen näkemyksen mukaan runkolukukriteeri soveltuu ensisijaisesti vain ensiharvennusvaiheeseen. Runkoluku yhdessä aritmeettisen keskipituuden kanssa ei kuvaa puuston tilaa yhtä hyvin kuin pohjapinta-ala ja valtapituus. Pohjapinta-alassa tulee huomioiduksi puuston järeys. Metsänhoidon keinoin voidaan vaikuttaa puuston järeytymiseen, eli läpimitan kehitykseen. Runkoluvun soveltaminen varttuneisiin metsiin voi estää metsänhoidollisesti perusteltuja harvennuksia, viivästyttää hakkuita ja aiheuttaa merkittäviä operatiivisia vaikutuksia metsätalouden toteutukseen.

Metsähallitus katsoo, että esitetyt runkoluvut ja pohjapinta-alat eivät ole lukuarvoiltaan linjassa keskenään. Valtion metsiä koskevan aineistotarkastelun pohjalta yli 30 % kohteista ei täytä muun pohjoisen Suomen alueella nyt esitettävä runkolukuperusteista lakirajaa, kun tarkastelu kohdistui pohjapinta-alalla painotettuihin 11–13 metrin keskipituusvaiheessa oleviin havupuuvaltaisiin harvennushakkuisiin. Sen sijaan pohjapinta-alaan perustuvassa tarkastelussa (nyt esitetty pohjapinta-alaan perustuva lakiraja yli 13 m keskipituusvaiheessa) sama aineisto täytti 99 prosentilla kohteista. Nämä metsät ovat jo harvennettu aiempien metsänhoidon suositusten mukaisten harvennusmallien mukaisesti. Nyt ehdotetun runkolukurajan mukaan harvennuksia ei kuitenkaan voida tehdä, vaikka ne noudattaisivat vanhoja harvennusmalleja. Esitetyt tarkastelut osoittavat, että runkoluku ei kuvaa luotettavasti puuston tilaa varttuneissa metsissä. Vastaavasti pohjapinta-alaan perusteella tarkasteltuna harvennukset ovat kuitenkin tarpeen, koska leimausraja ylittyy vanhojen harvennusmallien mukaisesti. Näin ollen käytetyt lukuarvot lakirajoina runkolukuna ja pohjapinta-alaan eivät ole rinnasteisia ja linjassa keskenään.

Metsähallituksen näkemyksen mukaan runkolukua kasvatustiheyden arviointikriteerinä tulisi käyttää ainoastaan ensiharvennusvaiheen puustossa. Näkemyksemme mukaan nyt esitettyä asetuksen liitteen kohtaa A tulisi muuttaa muun pohjoisen Suomen osalta niin, että pohjapinta-alaa sovellettaisiin jo 11–13 m keskipituudessa. Tämä tarkoittaisi, että muun pohjoisen Suomen osalta käytettäisiin vähintään 11 m keskipituusvaiheessa olevissa metsissä pohjapinta-alaan perustuvaa lakirajaa kuten suojametsäalueella sekä Inarin, Kittilän, Muonion, Savukosken, Sallan ja Sodankylän kunnissa. Metsähallituksen tekemän selvityksen mukaan nykyinen esitys valtioneuvoston asetusluonnoksesta muun pohjoisen Suomen osalta johtaa siihen, että runkoluku on metsän kasvatustiheyden arviointiperusteena myös varttuneemmissa kasvatusmetsissä.

Nyt ehdotetut lakirajat ovat ristiriidassa vanhojen harvennusmallien kanssa. Jo harvennettujen metsien ja erityisesti pohjoisen Suomen osalta on yleinen käytäntö ja Metsänhoitosuositusten mukaista toimintaa se, että seuraavatkin harvennukset tehdään vanhojen harvennusmallien mukaisesti. Ehdotetut lakirajat eivät saa olla suositusten mukaisten harvennusmallien kanssa ristiriidassa.

Näkemyksemme mukaan pituusluokkia tulisi lisätä, jotta varttuneempien puustojen tiheysrajat turvaavat metsien hiilensidontaa nykyistä ehdotusta paremmin. Metsähallitus katsoo, että asetusehdotuksen mukainen pituusluokitus (alle 11 m, vähintään 11 m ja vähintään 13 m) on rakenteeltaan liian karkea. Yksityiskohtaisissa perusteluissa ei riittävästi arvioida maantieteellisiä eroja, kasvupaikkojen vaihtelua eikä puulajikohtaisia kasvudynamiikkoja.

Lakiehdotuksen perusteluissa ei riittävästi arvioida edellä mainittuja vaikutuksia. Lisäksi lakiesityksessä ei ole tuotu esille, millä tavalla muutos vaikuttaisi yleisesti metsien käyttöön.

Liite, Metsikön kasvatuskelpoisen puuston määrä kasvatushakkuun jälkeen

-

Esityksen vaikutukset

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Metsähallituksen näkemyksen mukaan valtioneuvoston asetusmuutoksen, jossa määritellään kasvatushakkuissa jätettävän kasvatuskelpoisen puuston riittävä laatu, määrä ja jakautuminen,

vaikutuksia ei ole riittävän kattavasti arvioitu. Metsähallitus korostaa, että hyvä metsänhoito perustuu tutkittuun tietoon ja että sääntelyssä käytettävien kriteerien tulee kuvata puuston todellista tilaa huomioiden metsänhoidon vaikutukset puuston kehitykseen. Asetusehdotuksessa käytetyt kasvatustiheyden arviointikriteerit perustuvat kuitenkin lainvalvonnan näkökulmasta valittuihin muuttujiin. Se ei kaikilta osin tue metsänhoidollisesti perusteltua päätöksentekoa. Metsähallitus katsoo, että asetuksen liitteessä esitetty luokittelu runkoluvuista, pohjapinta-aloista ja keskipituuksista ei riittävästi huomioi maantieteellisiä eroja, kasvupaikkojen vaihtelua eikä puulajikohtaisia kasvudynamiikkoja. Tämän vuoksi sääntelyn soveltuvuus erityisesti Pohjois-Suomen olosuhteissa jää puutteelliseksi.

Lakiehdotuksen vaikutusarvioissa (HE:n luku 4) ei riittävästi tunnisteta sääntelyn vaikutuksia varttuneiden (ensiharvennusvaiheen ohittaneiden) kasvatusmetsien käsittelyyn. Lakiehdotus mahdollistaa tilanteita, joissa varttuneiden kasvatusmetsien puustopääoma jää alemmaksi kuin voimassa olevan lain mukaisessa ohjauksessa. Metsähallitus katsookin, että lisäämällä pituusluokkia voidaan varttuneemmalle puustolle säätää erikseen tarkoituksen mukaiset pohjapinta-alarajat. Tällöin kasvamaan jätettävän varttuneemman puuston puustopääomaa ei olisi mahdollista laskea nykyisen lakirajan alapuolelle.

Metsähallitus korostaa, että runkolukua kasvatustiheyden arviointikriteerinä tulee käyttää ainoastaan ensiharvennusvaiheen puustossa. Sitä ei tule soveltaa varttuneempiin kasvatusmetsiin, mihin ehdotettu sääntely käytännössä johtaisi. Lisäksi Metsähallitus toteaa, että ehdotetut lakirajat eivät saa olla suositusten mukaisten harvennusmallien kanssa ristiriidassa. Runkoluvun soveltaminen varttuneisiin metsiin voi estää metsänhoidollisesti perusteltuja harvennuksia, viivästyttää harvennushakkuita ja aiheuttaa näin ollen merkittäviä operatiivisia vaikutuksia metsätalouden toteutukseen.

Metsähallitus arvioi liian karkealla pituusluokituksella olevan kielteisiä vaikutuksia puuntuotannon edellytyksiin, metsien kasvupotentiaalin hyödyntämiseen sekä hiilensidontaan ja hiilivarastoihin. Vaikutukset kohdistuvat erityisesti varttuneisiin kasvatusmetsiin ja voivat heijastua pitkällä aikavälillä hakkuumahdollisuuksiin. Tämä on ristiriidassa lain tavoitteen kanssa.

Metsähallituksen mielestä lakirajojen valmistelun tulisi perustua vaikutusten arvioon siitä, mitä ehdotetut muutokset tarkoittavat aluetasolla ja miten ne vaikuttavat tulevana lähivuosikymmeninä hakkuumääriin ja -kertymiin sekä edelleen teollisuuden puunsaantiin. Lakivalmistelun aikana olemme useaan otteeseen esittäneet huolestamme siitä, että edellä mainittuja arviota esityksen vaikutuksista ei olet tehty. Vaikutusarviointit metsien kasvuun ja hiilien sidontaan sekä puunhuollon edellytyksiin tulee suorittaa ennen lain jatkokäsittelyä.

Muut huomiot

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Lausunto maa- ja metsätalousministeriön asetusalunnoksesta

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Niemelä Juha
Metsähallitus

Veikkola Johanna
Metsähallitus